

งานนี้เผยแพร่ภายใต้ลิขสิทธิ์ Creative Commons แบบ Attribution Non-commercial Share Alike (by-nc-sa) โดยผู้สร้างอนุญาตให้ทำซ้ำ แจกจ่าย แสดง และสร้างงานดัดแปลงจากส่วนใดส่วนหนึ่งของงานนี้ได้โดยเสรี แต่เฉพาะในกรณีที่ไม่เครดิตรูปสร้าง ไม่นำไปใช้ในทางการค้า และเผยแพร่งานดัดแปลงภายใต้ลิขสิทธิ์เดียวกันเท่านั้น

New Media #2

วารสาร เพื่อนสื่อสาธารณะ ฉบับที่ 4 กรกฎาคม 2553

สถณี อาชวานันทกุล

นานาชาติบนเฟสบุ๊ก (จบ) : การเมืองไม่เลือกข้าง

ตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมจนถึงวัน “พฤษภาคมหาวิปโยค” 19 พฤษภาคม 2553 ที่รัฐเข้าสลายการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (“นปช.”) การใช้รูปแทนตัวเอง (Profile Picture) ในเฟสบุ๊กเพื่อแสดงจุดยืนทางการเมืองก็กลายเป็นกระแสสำหรับชาวเน็ตนับแสนคนที่หายใจเข้าออกตามสถานการณ์รายวันในวิกฤตการเมืองที่กินวงกว้างและซับซ้อนที่สุดในรอบ 75 ปี ชาวเฟสบุ๊กหลายหมื่นคนใช้รูปแทนตัวเองที่ประกาศจุดยืนทางการเมืองแบบ “เลือกข้าง” อย่างชัดเจนว่าสนับสนุนฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายผู้ชุมนุม แต่ในขณะเดียวกัน ชาวเฟสบุ๊กอีกไม่น้อยก็เลือกรูปแทนตัวเองที่ไม่สนับสนุนข้างใดข้างหนึ่งตรงๆ แต่แสดงจุดยืนทางการเมืองอย่างอื่น บางคนใช้รูปที่ระบายอารมณ์อย่างตรงไปตรงมา และหลายคนก็ใช้รูปที่รุ่มรวยอารมณ์ขันแบบไทยๆ

ผู้เขียนรวบรวมและจัดประเภทรูปแทนตัวเองที่ไม่เลือกข้างได้ 5 กลุ่มใหญ่ดังต่อไปนี้

1. ไม่นิยมความรุนแรง

ระหว่างที่การชุมนุมของ นปช. ดำเนินไปอย่างเข้มข้นในช่วงเดือนเมษายน นักออกแบบคนหนึ่งที่ใช้นามแฝงว่า horseman ได้ออกแบบโลโก้ดอกไม้ที่มีหัวใจพร้อมข้อความ “คนไทย ไม่ใช่ความรุนแรง” โฟสบนเว็บพันทิปและเชิญชวนให้ทุกคนที่ “ไม่นิยมความรุนแรง” ใช้รูปนี้ในเน็ตเพื่อร่วมรณรงค์ เว็บกระปุกดอทคอมนำโลโก้ดังกล่าวไปเปลี่ยนข้อความเป็น “คนไทยรักกัน คิดต่างได้แต่ไม่ใช่ความรุนแรง” เปิดเว็บไซต์รณรงค์ชื่อ <http://www.welovethai.in.th/> และเพจ WeLoveThai ในเฟสบุ๊ก มีคนกด “ชอบ” (Like) เพจนี้กว่า 20,000 คน และนำโลโก้ไปใช้เป็นรูปแทนตัวเองจำนวนมาก

กระแสการใช้โลโก้ในเฟซบุ๊กสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาชนหลายแห่ง รวมถึงเครือข่ายหยุดทำร้ายประเทศไทย-หยุดใช้ความรุนแรง ซึ่งออกแถลงการณ์ “ไม่เอาความรุนแรง” ในช่วงเวลาดังกล่าวพร้อมเปิดตัวโลโก้รูปธงชาติมีข้อความ “หยุดทำร้ายประเทศไทย หยุดใช้ความรุนแรง” ที่หลายคนนำมาใช้เป็นรูปแทนตัวเอง

2. สนับสนุนสันติวิธี/ให้คนมีสติ/เรียกร้องการเจรจา

ชาวเน็ตส่วนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับความรุนแรงไม่ใช้โลโก้ “ไม่เอาความรุนแรง” เป็นรูปแทนตัวเอง แต่ใช้ภาพอื่นที่เรียกร้องแนวทางสันติวิธีตรงๆ ในจำนวนนี้มีสมาชิกของเครือข่ายสันติวิธี กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมที่ตั้งเพจ (page) ในเฟซบุ๊กชื่อ “แก้วิกฤตประเทศไทยเริ่มที่ใจเรา” มีสมาชิกกว่า 800 คน รณรงค์ใช้รูปดอกบัวแทนตัวเองเพื่อรณรงค์ให้คนไทยลดความเกลียดชังและเพิ่มความเมตตาในตนเอง ผู้ใช้เฟซบุ๊กบางคนใช้ข้อความ “เจรจา สันติอารยะ” เรียกร้องให้ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายผู้ชุมนุมเจรจากัน

3. คนกรุงคิดถึงห้าง/รณรงค์แนวข้ามชั้น

“กลุ่มคนเสื้อแพง” ใช้รูปที่แสดงความคิดถึงห้างใหญ่ใจกลางสี่แยกราชประสงค์ที่ปิดตัวลงชั่วคราวระหว่างที่มีการชุมนุม ต่อมา “กลุ่มคนเสื้อลายดอก” ออกมารณรงค์เรียกร้องให้มีคนไทยได้เล่นสงกรานต์อย่างสงบและสันติ ด้วยโลโก้อย่าง “หันปิ่นฉีดน้ำเข้าหากัน” ผู้ใช้เฟซบุ๊กบางคนใช้ “ร่วมรณรงค์แก้ไฟฟ้า ยุติความรุนแรง” เป็นรูปแทนตัวเอง หลังจากเกิด “กลุ่มคนเสื้อหลากสี” ขึ้นมาเรียกร้องไม่ให้รัฐบาลยุบสภา ทำให้หลายคนรู้สึกว่ามีเสื้อสีไหนที่ปราศจากนัยยะทางการเมืองอีกต่อไป

4. ราคาคณคนตัดจวิต/ตอแหล/ไม่คิดก่อนโพส

ผู้ใช้เฟซบุ๊กจำนวนมากที่ใช้โลโก้ “ไม่เอาความรุนแรง” รูปดอกไม้ลายธงชาติกลับกระพือความเกลียดชัง และก่อความรุนแรงทางวาจาเสียเองด้วยการด่าทอกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างรุนแรงในเฟซบุ๊ก ส่งผลให้คนจำนวนไม่น้อย ทั้งที่เป็นคนเสื้อแดงและที่ไม่ใช่ หลายคนระบายความไม่พอใจต่อคน “แสบกลาง” เหล่านี้ด้วยการใช้รูปล้อเลียนต่างๆ นานา พร้อมข้อความเช่น “คนไทย เลิกตัดจวิตกันเสียที” “คิดต่าง ต่อต้านความรุนแรง เราไม่ว่า แต่ทำไมต้องตอแหล” และ “คิด! ก่อนโพส”

5. จุดยืนอื่นๆ

นอกจากรูปแทนตัวเอง 4 ประเภทที่กล่าวไปข้างต้นแล้วยังมีผู้ใช้รูปอื่นๆ อีกมากมาย เช่น “3 เดือนยุบสภา” ที่เครือข่ายนักวิชาการนำโดยกลุ่มสันติประชาธรรมรงค์ โลโก้ “เหลืองรู้ทันอำมาตย์ แดงไม่เอาทักษิณ” สำหรับคนที่เอาบางส่วนของทั้งเหลืองและแดง โลโก้ “กูไม่สน กูรำคาญ” สำหรับคนที่ไม่เอาทั้งเหลืองและแดง และโลโก้อื่นๆ เช่น “อย่ามาเชว” ที่ขยายความว่า “เชว คือ อาการของคนสับสนทางสี เมื่อเห็นคนหน้าตาดีของสีตรงข้าม”

การเปลี่ยนภาพถ่ายตัวเองเป็นรูปที่แสดงความคิดทางการเมืองในเฟซบุ๊กเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ควรค่าแก่การศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด ในแง่บวก รูปแทนตัวเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความหลากหลายทางความคิดของคนไทย แต่ในแง่ลบ มันก็ช่วยกระพือความเกลียดชังให้รุนแรงขึ้นสำหรับคนจำนวนมากที่มีอคติอยู่ก่อนแล้ว และพร้อมที่จะตัดสินหรือตราหน้าคนอื่นจากรูปแทนตัวที่เขาใช้.